

Gra, którą trzymasz w rękach, to odmiana gry miejskiej. Jest to ciekawa i angażująca forma aktywnej turystyki, czyli rozrywki, która edukuje. Dedykowana jest rodzinom z dziećmi, ale również młodzieży i dorosłym. Jedynym jej ograniczeniem są godziny otwarcia Parku tj. 6.00 – 22.00. Twoim celem jest odszyfrowanie nazwy zaginionego skarbu. Aby to uczynić, należy odwiedzić wskazane na planie miejsca, a następnie rozwiązać zadania znajdujące się na karcie gry.

Przeczytaj rys historyczny, który wprowadzi Cię w klimat gry. Po zespole pałacowo parkowym w Puławach poprowadzi Cię jego dawna Pani – księżna Izabela Czartoryska. Kolejność zwiedzania jest dowolna. Wykonuj zadania z dwóch kategorii – „Szczegół” i „Rozgryź to”. W każdym miejscu „czeka” na Ciebie do odnalezienia litera. Gdy poznasz je wszystkie i ponumerujesz kolejno, z łatwością rozszyfrujesz hasło przygotowane przez księżną.

Historia początków Zespołu Rezydencyjnego

Jego historia sięga końca XVII wieku, kiedy marszałek wielki koronny Stanisław Herakliusz Lubomirski, na skraju skarpy wiślanej, zainicjował budowę barokowego pałacu o charakterze obronnym.

Rozkwit pod opieką Czartoryskich

W XVIII wieku majątek przejęli Sieniawscy, a następnie Czartoryscy. Największy rozkwit przypada na czasy, kiedy dobra puławskie przeszły w ręce małżeństwa Adama Kazimierza i Izabeli z Flemingów Czartoryskich. Przystąpiono wówczas do gruntownych przemian, rozbudowując pałac i przekształcając regularny ogród francuski w nowy typ ogrodu zbliżonego do naturalnego krajobrazu. Na przestrzeni lat powstały liczne budowle m.in.: w 1788-1791 oranżeria zwana Domkiem Greckim, w 1791-1794 pałac Marynki oraz zbudowane przed 1829 r. Brama Rzymska i Domek Żółty.

Świątynia Sybilli i Dom Gotycki

Najważniejszymi obiektami znajdującymi się w puławskim ogrodzie, a zarazem dziełami życia księżnej Izabeli Czartoryskiej są: Świątynia Sybilli (1801 r.) – pierwsze muzeum na ziemiach polskich z pamiątkami narodowymi, oraz Dom Gotycki (1809 r.) – z kolekcją dzieł sztuki, głównie europejskiej. W przestrzeń ogrodu włączono także inne budowle m.in.: Schody Tarasowe, Altanę Chińską, ciąg podziemnych korytarzy zwany grotami oraz Schody Angielskie. Zachwyciły liczne kamienie z inskrypcjami i rzeźby parkowe.

Puławy jako ośrodek kultury

W swojej puławskiej rezydencji Czartoryscy stworzyli ośrodek kulturalny, polityczny i literacki, w którym gościli liczni artyści, malarze i literaci. Z inicjatywy księżnej Izabeli w pobliskich Włostowicach powstała pierwsza szkoła dla dzieci wiejskich. Dzięki tak rozległej działalności Książąt, Puławy zyskały miano „Polskich Aten”, zapisując się na stałe na kartach historii naszego kraju.

Upadek ośrodka i późniejsze losy

Powstanie listopadowe przyniosło upadek ośrodka puławskiego, konfiskatę majątku i emigrację Czartoryskich. Pałac przeznaczono na Instytut Wychowania Panien, który następnie stał się siedzibą instytutów naukowych. Obecnie właścicielem obiektu jest Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa. Pałac mieści także instytucje kultury m. in.: Muzeum Czartoryskich w Puławach oraz Bibliotekę Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa

Witaj na moim dworze, miejscu które tworzyłam z pasją i zamiłowaniem. Ponad 200 lat temu, dla ocalenia naszej ówczesnie „zgasłej Ojczyzny” zebrałam tu ogrom skarbów i różnej maści pamiątek. Dwór tętnił życiem, gościliśmy ludzi wybitnych w swych dziedzinach – literatów, artystów, lingwistów, historyków, jak również mężów polityki. Puławy stały się stolicą kulturalną, a nawet zyskały miano Polskich Aten. Niestety przez wojenne zawieruchy, które zniszczyły nasz piękny kraj – do dnia dzisiejszego niewiele z tych zacnych pamiątek się zachowało. Nie odnaleziono także arcyważnego i najcenniejszego sercu memu skarbu. Czym był ów przedmiot? Spacerując po mych włościach, rozglądaj się uważnie. Rozwiąż zagadki, a odpowiedź sekretną poznasz. Wskazówki niezbędne temu trudowi, zamieszczam na odwrocie.

Izabela z Flemingów Czartoryska

Świątynia Sybilli
I polskie muzeum

Rozgrzyż to

Tankred i Klorynda – przed Tobą kopia pięknej rzeźby stoi. Oryginał w Altanie Chińskiej się schronił. Z okazji imienin był to dla mnie dar. By kolejną literę zakreślić, na cokole z rzędu tego, ile postaci rzeźba przedstawia, odlicz od prawej strony, ile kończyn razem te postaci mają.

Pałac Marynki – w gościnnym tym pałacu, jeden z trzech w Polsce kominek w oknie zachowany stoi, motywami roślinnymi dekorowany. Zadanie Twoje niełatwe będzie. Charakterystycznym elementem pałacu są tzw. „ślepe okna” zwane blendami. Ile namalowanych okien widzisz, patrząc na prawą ścianę i front? Podziel pierwszą otrzymaną liczbę przez drugą. Wynik od lewej strony zacznij odliczać w ciągu znaków do zakreślenia, a literę kolejną poznasz.

Dom Gotycki – Jednym ze znanych Ci na pewno eksponatów jakie tu sprowadziłam był obraz Leonarda Da Vinci „Dama z gronostajem”. Znajdowało się tu również krzesło Szekspira czy kordelas z pochwą – podróżnika Jamesa Cooka. Jak widzisz, ściany także pamiątki ukrywają. Zadaniem Twoim jest odnalezienie dwóch lwich głów. Nad nimi kwiaty wyryte. Ile takowych zliczysz, podziel przez ilość głów. Następnie przejdź na przeciwległą stronę Domu i odnajdź nazwę ściany. W nazwie tej, uzyskaną liczbą odlicz znaki, poczynając od prawej strony. Otrzymasz kolejną potrzebną literę – zakreśl ją w odpowiednim temu miejscu na karcie.

Przy pałacu stoisz, gdzie za czasów moich, w salach piętra drugiego przedmioty tu były z Wawelu samego. Z ruin Sali Poselskiej, spośród 194 drewnianych głów 30 uratować zdołałam i czas jakiś przechowywałam. Pogłoska niesie, że gdy król Zygmunt August niesprawiedliwe chciał wydać wieści, te głowy gadały i swój sprzeciw wobec tych wyroków dawały. Stąd służba moja przerażona, spać nie chciała w tych salonach. Teraz znajdź więc element ozdobny na kształt głowy podobny, ale bardziej fikuśny i powyginany - maskaronem nazywany. Na tyłach Pałacu wypatrzeć je możesz, głowę lekko do góry zadzierając. Ile ich odgadniesz, tyle liter w ciągu znaków na karcie odlicz, od prawej strony poczynając.

Dziedzińcem spacerując dookoła, niech Ci umknąć nie zdoła ilość pachotków kamiennych, grodzących teren zielony. Gdy już trudy liczenia pokonasz, udaj się przed drzwi pałacu mego. Nad nimi Herb Czartoryskich Rodu widnieje – na wzór Herbu Pogoni Litewskiej. Gdy dobrze się przyjrzyysz, to wieże na nim wychwycisz. Teraz od wyniku pierwszego, ilość wież tych odejmij i skrupulatnie od prawej strony poczynając – w ciągu znaków, literę odznacz.

Jak grać

1. Wyrusz po majątku rodziny Czartoryskich. W dowolnej kolejności odwiedź miejsca zaznaczone na planie i rozwiąż zadania:

SZCZEGÓŁ – wskaż właściwą dla tego miejsca fotografię.

ROZGRZYŻ TO – odpowiedz na pytanie, rozwiąż zadanie.

2. Zakreślaj poznane w danym miejscu litery, jak na przykładzie poniżej.

K C U A Ż E N R I Z A M L Y S Ł B Ę W Ó T

3. Zakreślone litery ponumeruj kolejno, zaczynając od 1.

4. Używając ponumerowanych liter, rozszyfruj hasło.

Szczegół

Kapitel – to górna, wydzielona i plastycznie ukształtowana część kolumny, filaru lub pilastra.

Sarkofag – wzniesiony za moją prośbą ku upamiętnieniu szanownych moich teściów. Był to pierwszy w Polsce pomnik tumbowy – grobowiec w kształcie kamiennej skrzyni ozdobionej płaskorzeźbami.

Brama Rzymska – niegdyś prowadziła z parku, przez mostek arkadowy przerzucony nad wąwozem zwanym Głęboką Drogą, aż do Domku Greckiego - mej oranżerii. Brama zbudowana w charakterze sztucznej ruiny, a przeze mnie przebudowana na wzór rzymskiego łuku Tryumfalnego.

Schody Tarasowe – schody te świetnie wpisywały się w moją romantyczną koncepcję parku, łącząc Ogród Górny z Dolnym. Stanowiły jednocześnie zabezpieczenie skarpy. Jakież piękne widoki można było z nich podziwiać. Zresztą... Możesz to sprawdzić!

Groty parkowe – powstały z potrzeby wydobycia kamienia do budowy pałacu. Zaadaptowane przeze mnie tunele mieściły kaplicę z ołtarzem, a nieopodal nich postawiliśmy Domek Pustelnika. Mieszkający w nim pustelnik, zabawiał moich gości graniem na kobzie, dokarmiał także łabędzie. Jeśli ciekawi Cię, jakie posągowe zwierzę strzegło jednego z wejść do tuneli, to oryginał znajdziesz w pałacu.

Świątynia Sybilli – to tu gromadziłam wszystkie pamiątki ku pamięci naszej królewskiej Ojczyzny. Za czasów świetności zobaczyć tu można było tarcze honorowe, szarfy, chorągwie z bitew ważniejszych, insygnia, pamiątki po ludziach wielkich dla narodu polskiego. Najcenniejszym skarbem, który miał tu swoje honorowe miejsce na postumencie granitowym jakoby na ołtarzu przedmiot nielichy stał, a nazwę jego poznasz, gdy grę tą ukończysz. Dlatego miejsca tego strzegły lwy, które również na drzwiach się znalazły w postaci antaby.